

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search
<http://ageconsearch.umn.edu>
aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

Conclusion

The fuzzy clustering algorithm called fanny, contrary to classical methods, enables to obtain particular degrees of membership including classical crisp partitioning. The „fanny“ provides the additional information about classified objects to this effect. It can be concluded that the European countries investigated could be classified in a meaningful way into three clusters in terms of marketing. A similar structure can be expected to be revealed for transplanted solid organs in Spain, Austria, Benelux, Czech Republic, Portugal, Norway, and Sweden. Consequently, we can conclude that country like Sweden, with respect to its value $s(i)$, is on the border of cluster, i.e. between clusters 1 and 2. The Czech Republic is fully comparable with West European countries such as Austria or Belgium.

Souhrn

Pro objektivní zhodnocení marketingového výzkumu, lze s výhodou využít mnoho kvantitativních metod. Jestliže se hledají tržní struktury obvykle se používají tradiční metody shlukové analýzy. Tyto tradiční metody shlukové analýzy jsou tzv. ostře klasifikující, to znamená, že jednotlivé statistické jednotky jsou roztržiděny do navzájem disjunktních shluků. Poněkud odlišný přístup umožňuje fuzzy shlukování. Pro klasifikaci bylo použito šest proměnných, které reprezentovaly určité tzv. pevné transplantované orgány. Výsledek fuzzy shlukové analýzy „fanny“ byl znázorněn v clusplotu. V clusplotu jsou data znázorněna pomocí prvních dvou hlavních komponent. Tyto grafické výstupy byly získány pomocí programování v jazyce S-Plus.

Klíčová slova: fuzzy shlukování, clusplot, hlavní komponenty, trh

Literature

- EVERTT, B. S. – DUNN, G. 1998. Applied multivariate data analysis. Bristol : Edward Arnold - a member of the Hodder Headline Group, 1998.
- KAUFMAN, L. - ROUSSEEUW, P. J. 1990. Finding Groups in Data. New York : John Wiley, 1990.
- RUSPINI, E. H. 1976. A new approach to clustering. Inf. Cont., 1976, 15:22
- STRUYF, A. - HUBERT, M. - ROUSSEEUW, P. J. 1996. Clustering in an object-oriented environment. In: Journal of Statistical Software, vol. 1, 1996, no 4, p. 1–30.
- XINBO, G. - WEIXIN, X. 2000. Advances in theory and applications of fuzzy clustering. In: Chinese Science Bulletin, 2000.
- ZADEH, L. A. 1977. Fuzzy set and their applications to pattern classification and cluster analysis. In: Classification and Clustering. New York : Academic Press, 1977.

Contact address:

Ing. Michael Rost, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, Studentská 13, 370 05 České Budějovice, e-mail: rost@zf.jcu.cz; prof. RNDr. Anna Čermáková, CSc., Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, Studentská 13, 370 05 České Budějovice, e-mail: annacer@zf.jcu.cz

Acta oeconomica et informatica 2
Nitra, Slovaca Universitas Agriculturae Nitriae, 2003, s. 41–45

POSTAVENIE PRODUKTOV VYBRANÝCH SLOVENSKÝCH MLIEKARNÍ V KONKURENČNOM PROSTREDÍ

THE COMPETITIVE ENVIRONMENT STATUS OF THE PRODUCTS FROM SELECTED MILK PROCESSING ENTITIES IN

Iveta UBREŽIOVÁ, Elena HORSKÁ

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

A decision-making process of top managers from the viewpoint of business strategy is affected by competitive environment. The aim of the work is to evaluate the status of selected milk products in competitive environment, based on the given information, data and results. The theoretical and practical aspects of competitiveness are analysed, and a comparison of competitive advantages with the European Union, CEFTA countries and the Czech Republic over 1999–2001 is presented using an RCA indicator. According to the results achieved, some measures are recommended to improve the business acitivity of chosen entities.

Key words: competitiveness, competition, competitive environment, milk products, strategy, competitive advantages

Jedným z prejavov procesu globalizácie a internacionálizácie podnikateľského prostredia z európskeho a územného ponímania sa stáva skutočnosť, že podnikateľské subjekty vstupu-

jú do obdobia trvalej konkurencie. Úspešní sú iba tí, ktorí sa dobre pripravujú a využívajú príležitosť na dosiahnutie konkurenčnej výhody.

Rozhodujúcim strategickým cieľom agrárnej a potravinoj politiky SR do roku 2005 je európsky model multifunkčného poľnohospodárstva, ktorého základnou úlohou je zabezpečenie kvalitných a výživovo hodnotných potravín pre zdravú výživu obyvateľstva, vytvorenie konkurencieschopného a výkonného agropotravinárskeho sektora schopného pôsobiť vo vzäzku krajín EÚ.

Globalizácia trhov a internacionálizácia podnikania patria medzi najvýznamnejšie črty svetového ekonomickej vývoja posledného desaťročia, keď sa postupom celosvetovej integrácie dopĺňajú tradičné obchodné prepojenia kapitálovými záväzkami a zvyšuje sa konkurencieschopnosť medzi jednotlivými obchodnými spoločnosťami.

Mliekarenský priemysel na Slovensku má pomerne dobre vybudované kapacity, má možnosť zvyšovať výrobu a spracovanie mlieka, dobrú tradíciu, kvalifikovaných odborníkov získava si kvalitou svojich výrobkov i dobrý medzinárodný imidž.

Konkurencieschopnosti v agropotravinárskom komplexe venuje pozornosť viaceri autorov. Grznár (2001), Božík (2001) a Blaas (2001) sa zaoberali efektívnosťou podnikateľských subjektov, pôsobiacich v konkrétnom prostredí. Dosiahnutie komparatívnych výhod predstavuje predpoklad konkurencieschopnosti jednotlivých produktov, čo závisí od kvalitatívnych faktorov, súvisiacich s rozhodovaním manažmentu a trhových podmienok modifikovanými nástrojmi politiky. K autorom, ktorí sa venujú problematike komparatívnych výhod patria Bartová (2001) a Ižáková (2001).

Riešenie nerovnovážnych stavov v poľnohospodársko-potravinárskom komplexe a zvyšovanie konkurencieschopnosti potravinárskych výrobkov v predstupovom období vidí Gozora (2001) v tvorbe prechodných podnikateľských štruktúr. Ich funkciou bude vytvoriť ekonomicke, organizačno-technické a personálne podmienky postupného prispôsobovania podnikateľskej štruktúry agropotravinárskeho komplexu európskym agrárnym štruktúram.

Repka (2002) zdôrazňuje, že výroba a spracovanie mlieka patrí, vzhľadom na svoj ekonomický, sociálny a výživový potenciál, k rozhodujúcim odvetviám, ale zároveň uvádzá významné zvyšovanie úlohy poľnohospodárstva ako výrobcu obnoviteľných zdrojov energie a kvalitných surovín v podmienkach rastúcej globalizácie a zosilňujúceho sa zápasu o domáce ako aj zahraničné trhy.

Tabuľka 1 Výroba a nákup surového kravského mlieka spracovateľskými podnikmi

Rok (1)	Výroba mlieka v mil. litrov (2)	Index (3)	Nákup mlieka v mil. litrov (4)	Index (5)
1990	1 920	100,00	1 580	100,00
1993	1 214	63,23	922	54,88
1996	1 125	58,59	877	52,20
1999	1 073	55,73	902	53,69
2000	1 067	55,57	948	56,43
2001	1 114	58,02	987	58,75
2002*	1 156	60,21	1 029	61,25
2003*	1 200	62,50	1 040	65,82

Prameň: ŠÚ SR a vlastný prepočet

Table 1 Production and purchase of cow milk by processing entities
(1) year, (2) milk production in mill.litres, (3) index, (4) purchase of milk in mill. litres, 2002*; 2003** - estimation

Source: Statistical Office of the Slovak Republic and own calculations

Materiál a metódy

Podnikateľské subjekty agropotravinárskeho priemyslu na Slovensku pôsobia v silne konkurenčnom prostredí. Z uvedeného hľadiska sú predmetom analýzy vybrané mliečne výrobky, ktoré produkujú slovenské mliekarne. Zdrojom podkladových údajov pre vypracovanie článku boli odborné materiály VÚEPP v Bratislave, správy MP SR ako aj riadené rozhovory s manažérmi mliekarní v rokoch 1999–2001. K základným metódam používaným pri hodnotení údajov patrí metóda analýzy, syntézy a komparácie. Konkurencieschopnosť vybraných mliečnych výrobkov sme určili na základe ukazovateľa odkrytých komparatívnych výhod RCA, ako prirodzený logaritmus podielu a dovozu príslušnej komodity na celkovom vývoze a dovoze:

$$RCA = \ln [(x/m) : (X/M)]$$

kde:

- x – hodnota vývozu danej komodity,
- m – hodnota dovozu danej komodity,
- X – hodnota celkového agropotravinárskeho vývozu,
- M – hodnota celkového agropotravinárskeho dovozu.

Ak $RCA > 0$ – ide o komparatívnu výhodu

Ak $RCA < 0$ – ide o komparatívnu nevýhodu.

Výsledky a diskusia

Reštrukturalizácia mliekarenského priemyslu a reštrukturalizácia celého potravinárskeho priemyslu musí rešpektovať základné ciele našej potravinovej politiky na obdobie SR pred vstupom do EÚ, definované potrebou zníženia nadbytočných kapacít, modernizáciou výrobného procesu a zvýšenia konkurenčnej schopnosti.

Postupujúci proces globalizácie a internacionálizácie, s ktorým sa spája prienik zahraničného kapitálu do slovenských podnikov zameraných na výrobu konzumného mlieka a mliečnych výrobkov, nútí podnikové manažmenty prehodnocovať realizáciu svojich podnikateľských činností.

Tabuľka 2 Súčasné porovnanie spotreby mlieka a mliečnych výrobkov s krajinami EÚ a V4

Krajina (1)	Konzumné mlieko (2)	Kyslomliečne výrobky (3)	Maslo (4)	Syry (5)
	kg.obyvateľ ⁻¹ a rok 2000 (6)			
ČR (7)	76,2	13,3	3,8	9,3
Poľsko (8)	83,1	7,9	3,6	11,2
Maďarsko (9)	67,8	10,9	0,8	7,1
EÚ (10)	98,2	25,1	4,2	17,9
SR (11)	80,4	11,7	3,0	8,6
% SR/EÚ (12)	81,9	46,6	71,4	48,0

Prameň: ŠÚ SR

Table 2 Comparison of current consumption of milk and milk products with EU countries and V4

(1) country, (2) market milk, (3) fermented milk products, (4) butter, (5) cheeses, (6) kg per capita and the year 2000, (7) Czech Republic, (8) Poland, (9) Hungary, (10) EU countries, (11) Slovak Republic, (12) % of SR/EU share

Source: Statistical Office of the Slovak Republic

Spoločný postup a koordinácia v spoločnostiach so zahraničným kapitálom sa prejavuje najmä v marketingovej a obchodnej činnosti na domácom aj zahraničnom trhu. V rokoch 2002–2005 sa predpokladá koordinácia výroby, zabezpečovania suroviny, hlavných materiálových položiek, logistika, informatika, financovanie, úverovanie a ďalšie činnosti.

Celosvetový trend poukazuje na zvýšený podiel mlieka spracovaného vo veľkých mliekarenských závodoch. Táto skutočnosť sa však nevzťahuje na krajiny bývalého Sovietskeho zväzu a baltické štátu.

Spracovanie mlieka zaznamenáva dlhodobý trend. Pozitívny vývoj európskeho mliekarenského priemyslu sa zaznamenal už v roku 2000. Treba ale podotknúť, že svetová produkcia mlieka stúpa pomalšie ako je potenciálny dopyt.

V roku 2001 bola produkcia surového kravského mlieka 490 miliónov ton, čo je takmer o 3 milióny (0,6%) viac ako v roku 2000. To poukazuje na výrazné spomaľovanie nárastu v druhej polovici deväťdesiatych rokov. Táto stagnácia spôsobila najmä situáciu v krajinách východnej a západnej Európy, v USA a Kanade.

Na Slovensku, ako poukazujú výsledky v tabuľke 1, je obdobie rokov 1990–2001 s výhľadom do roku 2002 a 2003 poznačené postupným znižovaním objemu výroby surového kravského mlieka a jeho nákupu spracovateľskými podnikmi so zameraním na výrobu konzumného mlieka a mliečnych výrobkov.

Vidíme, že výroba mlieka v roku 1990 bola 1920 mil. litrov, príčom v roku 2001 sa vyprodukovalo celkom 1 114 mil. litrov mlieka, čo je menej o 41,97%. Naproti tomu sa v roku 2002 očakáva produkcia surového kravského mlieka o 89 mil. litrov vyššia a v roku 2003 o 133 mil. viac ako v roku 2000.

Spracovateľskými podnikmi sa vykúpilo v roku 2001 987 mil. litrov mlieka, v roku 2002 sa predpokladá zvýšenie nákupu o 42 mil. litrov a v roku 2003 o 92 mil. litrov.

Množstvo a kvalita nakúpeného surového kravského mlieka majú dopad na vývoj priemerných realizačných cien. Pokiaľ sa v roku 1999 poskytovala priemerná realizačná cena na úrovni 7,76 Sk.l⁻¹, v roku 2000 bola 8,37 Sk.l⁻¹ a v roku 2001 8,81 Sk.l⁻¹. Od roku 1. 1. 2002 je minimálna nákupná cena 9,30 Sk.l⁻¹.

V súčasnom období je na základe výsledkov Repku (2002) nevyhnutné uvedomiť si, že na rozdiel od predchádzajúceho obdobia prevláda väčší dopyt po surovom kravskom mlieku. Mliekarne, napr. RAJO, a.s. Bratislava, Levické mliekarne, a.s., Levice, resp. Nutrícia Dairy Slovakia, spol. s r.o., Nitra poskytujú finančné podpory prvovýrobcom mlieka pri nákupe modernej dojacej techniky, krmív, kvalitného genetického materiálu. Ďalšie mliekarne ponúkajú vyššiu cenu za dodané mlieko, ako je štátom stanovená minimálna cena.

Podľa expertov EÚ sa predpokladá na Slovensku etablovanie 4–6 veľkých mliekarní a popri nich by sa malo uplatniť niekoľko malých mliekarní s vybranou účelovou špecializáciou.

Charakteristickým znakom všetkých mliekarní je, že vyrábajú základný sortiment čerstvých výrobkov, t.j. konzumné mlieko, tvarohy a tvarohové špeciality, čerstvé syry, kyslomliečne výrobky.

Globálny vývoj výroby konzumného mlieka a mliečnych výrobkov závisí od predaja mlieka a výroby jednotlivých výrobkov v spracovateľskom priemysle.

Tabuľka 3 Komparácia prepočítaných hodnôt podľa krajín

Krajina (1)	Výrobná cena mlieka v USD.kg ⁻¹ (2)	Náklady na výrobu v USD.kg ⁻¹ (3)
Európska únia (4)	0,33	0,12
USA (5)	0,30	0,21
Nový Zéland (6)	0,21	0,28
Poľsko (7)	0,16	0,84
Maďarsko (8)	0,26	0,65
Slovensko (9)	0,21	0,64

Prameň: ŠÚ SR a vlastný materiál

Table 3 Comparison of converted values by countries

(1) country, (2) cost price of milk in USD per kg, (3) production cost in USD per kg, (4) EU countries, (5) USA, (6) New Zealand, (7) Poland, (8) Hungary, (9) Slovakia

Source: Statistical Office of the Slovak Republic

Tabuľka 4 Zahraničný agropotravínarsky obchod SR celkom a jeho porovnanie v prepočte na mlieko podľa rokov

Ukazovateľ (1)	2000	2001	Index 2001/2000
Prepočet na mlieko v tis. litroch (2):			
- dovoz spolu (3)	89 873	90 190	100,39
- vývoz spolu (4)	220 747	240 172	108,80
- saldo (5)	130 904	149 982	114,57
Prepočet na mlieko v tis. Sk (6):			
- dovoz spolu (3)	1 194 326	1 350 326	113,06
- vývoz spolu (4)	2 099 215	2 762 913	131,62
- saldo (5)	904 889	1 412 587	156,11
Zahraničný agropotravínarsky obchod Sk v mil. Sk (7):			
- dovoz (3)	35 064	42 745	121,91
- vývoz (4)	18 219	22 472	123,34
- saldo (5)	-16 845	-20 272	120,35

Prameň: VÚEPP – Mlieko (Situáčna a výhľadová správa, marec 2002) a vlastný prepočet

Table 4 Total foreign agro-food trade of Slovakia and its comparison through conversion into milk by years

(1) index, (2) conversion into milk in ths. litres, (3) import, (4) export, (5) balance, (6) conversion into milk in ths. Sk, (7) foreign agro-food trade

Source: Research Institute of Food Industry Economics: Milk (Situation and Outlook Report, March 2002) and own calculation

Spotreba konzumného mlieka a mliečnych výrobkov závisí nielen od krajiny, stravovacích návykov, ale aj od kúpschopnosti obyvateľstva.

Nepriaznivo sa vyvíjala naša spotreba mlieka a mliečnych výrobkov v porovnaní so spotrebou v krajinách EÚ a V4 ako sa dokumentuje v tabuľke 2. V krajinách EÚ trvalo niekoľko rokov, kým sa dosiahla spotreba mlieka na školách na úrovni 60–70%, (napr. náklady na propagáciu školského mlieka v južnom Walese dosahujú rovnaký objem ako jeho predaj). Školské mlieko sa v štátach EÚ na 75% prepláca z Bruselu a z 1/3 z členských štátov. Európska komisia navrhla rozšíriť sortiment školských nápojov ešte o jogurtové mlieka a iné nápoje na mliečnej báze.

Ak porovnávame jednotlivé komodity vyrobené na báze mlieka vidíme, že napr. za Českou republikou zaostávame v spotrebe syrov o 1,3 kg, kyslomliečnych výrobkov o 1,6 kg a to aj v prípade zvýšenej spotreby kyslomliečnych výrobkov, ktoré predstavujú významnú časť mliečnych výrobkov na trhu. Výrazný rozdiel v spotrebe mliečnych výrobkov je v porovnaní s krajinami EÚ.

Dlhodobo podpriemerná spotreba mliečnych výrobkov v prepočte na mlieko zaostáva za odporúčaniami o 60–70 litrov na osobu a rok.

Predvstupové obdobie prípravy začleňovania sa agropotravínarskeho komplexu do EÚ kladie nároky na orientáciu podnikateľských subjektov mliekarenského priemyslu na zvyšovanie konkurencieschopnosti vyprodukovaných výrobkov vo vnútri podniku, ako aj na konkurenčnú rivalitu medzi sebou pod vply-

vom pôsobenia determinantov vonkajšieho prostredia. Na Slovensku je výrobná cena mlieka nižšia ako v krajinách EÚ, resp. USA. Podobne nízku cenu mlieka vykazuje Nový Zéland a Poľsko (tabuľka 3).

Mlieko a mliečne výrobky patria medzi produkty, ktoré vylepšujú saldo zahraničného obchodu s agropotravínarskymi komoditami. V roku 2001 dosiahol zahraničný obchod s mliekom a jeho výrobkami kladné saldo 1,4 mld. Sk a v porovnaní s rokom 2000 poukazuje na zlepšenie o 56,1%. Z údajov v tabuľke 4 vyplýva, že dovoz v zahraničnom agrárnom obchode v roku 2001 sa zvýšil oproti roku 2000 o 7 681 mil. Sk (index 121,91). Vývoz sa zvýšil v sledovanom období indexom 123,34, ale v absoútном vyjadrení činilo uvedené zvýšenie 4 253 mil. Sk.

Dovoz mlieka a mliečnych výrobkov sa zvýšil indexom 100,39 pri tekutom mlieku, sušenom a zahustenom mlieku, svätke a masle. Na druhej strane sa zníženie dovozu zistilo pri kyslomliečnych výrobkoch, syroch a tvarohoch v prepočte na mlieko.

Vývoz mlieka a mliečnych výrobkov v prepočte na mlieko sa zvýšil indexom 108,80, najmä pri sušenom a zahustenom mlieku, masle, kyslomliečnych výrobkoch, syroch, tvarohoch a svätke. Pokles sme naznamenali pri tekutom mlieku.

Konkurencieschopnosť sa determinuje prírodnými faktormi v spojení so spoločensko – ekonomickými faktormi danej krajinu, resp. regiónu, vysvetľuje Lucas (1999).

Konkurenčnou výhodou niektorých slovenských mliekarní (napr. Liptovská mliekareň, a.s., Milisy, a.s. a pod.) je potenciálne dobrá kvalita mlieka, vhodného na výrobu prírodných syrov.

Tabuľka 5 Komparatívna výhoda Slovenska s krajinami EÚ, CEFTA a ČR pri vybraných mliečnych výrobkoch

Výrobok (1)	Rok 1999 (5)			Rok 2000 (5)			Rok 2001 (5)		
	EU	CEFTA		EU	CEFTA		EU	CEFTA	
Maslo a iné tuky z mlieka (2)	-	1,9	1,8	2,1	1,2	-8,3	1,5	1,4	1,6
Kyslomliečne výrobky (3)	-17,6	-2,1	-2,0	-4,5	-0,3	-0,1	-17,1	0,0	0,2
Syry a tvarohy (4)	1,4	1,1	0,9	1,3	0,7	0,4	1,9	0,8	0,7

Prameň: VÚEPP Bratislava a vlastný prepočet

Table 5 Comparative advantage of Slovakia in selected milk products as compared to EU, CEFTA and Czech Republic

(1) product, (2) butter and other fats from milk, (3) fermented milk products, (4) cheeses and curds, (5) year

Source: Research Institute of Food Industry Economics and own calculation

Vážnou konkurenčnou nevýhodou slovenských mliekarní sú vysoké sezónne rozdiely vo výrobe mlieka, a preto značná časť plne využíva výrobnú kapacitu iba v letnom období.

Konkurencieschopnosť mliečnych výrobkov na domácom a zahraničnom trhu, ktoré sú produktami jednotlivých mliekarní sa odvíja aj od úrovne nákladov produkcie. Nárast cien mliečnych výrobkov počas rokov 1999–2001 ovplyvnili najmä ceny sušeného mlieka, bryndze, mäkkého tvarohu a syrov. Ak vyčádzame z hodnoty ukazovateľa komparatívnych výhod RCA dosiahnutého v rokoch 1999–2001 pri vybraných mliečnych výrobkoch, môžeme podľa tabuľky 5 konštatovať, že najvýraznejšiu komparatívnu výhodu v porovnaní s krajinami CEFTA a EÚ sme dosiahli v sledovanom období pri syroch a tvarohoch.. Podobný výsledok vo svojej práci uvádza Ižáková (2001).

Údaje v tabuľke 5, pri hodnotení konkurencieschopnosti vybraných mliečnych výrobkov pomocou ukazovateľa RCA, poukazujú na skutočnosť, že je potrebné zvýšiť ich konkurencieschopnosť na zahraničných trhoch. Tento výsledok možno považovať za jeden z viacerých faktorov, ktoré vo výraznej mieri ovplyvňujú rozhodovanie vrcholového manažmentu pri tvorbe stratégie na podnikovej úrovni.

Záver

V čase prehľbjujúcej sa globalizácie a internacionálizácie trhov, klesajúcej kúpschopnosti i spotreby obyvateľstva a neustále sa zvyšujúcej konkurencie, musia manažmenty slovenských mliekarenských podnikov venovať pozornosť týmto problémom:

- pri vstupe do EÚ sa predpokladá zaniknutie ochrany domáčich výrobcov voči konkurencii dovozov z krajín EÚ a súčasne sa v prípade dostatočnej konkurencieschopnosti otvorí pre naše výrobky obrovský trh,
- s nastupujúcim procesom treba prehodnotiť výhody z expanzie mliekarenských spoločností mimo národných hraníc vo forme fúzii a joint ventures, k čomu musia orientovať tvorbu základnej stratégie na úrovni podniku a konkurenčnej stratégii na úrovni jednotlivých podnikateľských jednotiek,
- na základe dostupných informácií venovať pozornosť tzv. konkurenčnej rivalite, ktorá je intenzívna tam, kde sa, napr. zvyšuje počet konkurentov porovnatelných vo veľkostach a schopnostiach,
- uvedomovať si, že produkované prírodné syry eidamského a ementálského typu, tavené syry, tvarohy a kyslomliečne výrobky sú svojou kvalitou konkurencieschopné v komparácii so zahraničnými, importovanými výrobkami a pod.,
- objem spracovateľských kapacít a ich využitelnosť v slovenských mliekarňach neumožňuje dosahovať úspory z rozsahu výroby na približne rovnakej úrovni ako v Európskej únii.

Súhrn

Konkurenčné prostredie, v ktorom pôsobia podniky slovenského mliekarenského priemyslu vo výraznej mieri ovplyvňuje

rozhodovanie vrcholových manažérov, ktorí vytvárajú strategiu podniku. Z uvedeného hľadiska je cieľom zhodnotiť postavenie vybraných mliečnych výrobkov v danom prostredí. Rozoberajú sa teoretické a praktické aspekty konkurencieschopnosti vybraných mliečnych výrobkov a porovnávajú sa ich konkurenčné výhody prostredníctvom ukazovateľa RCA s krajina EÚ, CEFTA a ČR počas rokov 1999–2001. Na základe dosiahnutých výsledkov sa odporúčili niektoré opatrenia, vedúce k zlepšeniu podnikateľskej činnosti vybraných podnikov.

Kľúčové slová: konkurencieschopnosť, konkurencia, konkurenčné prostredie, mliečne výrobky, stratégia, komparatívne výhody

Literatúra

- BARTOVÁ, L. 2001. Konkurencieschopnosť a hodnotenie komparatívnych výhod na podnikovej úrovni. In: Teoretické a praktické prístupy k riešeniu podnikových kríz a k dosahovaniu podnikateľskej úspešnosti hospodárskych subjektov. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Nitra : SPU, 2001, s. 147–153. ISBN 80-7137-936-0
- BLASS, G. 2001. Medzinárodné porovnanie úrovne priamej podpory poľnohospodárskych podnikov v Slovenskej republike. In: Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Nitra : SPU, 2001, s. 47–52. ISBN 80-7137-936-0
- BOŽÍK, M. 2001. Modelové riešenie alternatívnych scenárov poľnohospodárskych politík. In: Zborník vedeckých prác MVD 2001. Nitra : SPU, 2001, s. 590–595. ISBN 80-7137-866-6
- GOZORA, V. 2001. Aktivovanie zdrojov ekonomickej rastu poľnohospodársko – potravinárskeho komplexu v prístupovom období do Európskej únie. In: Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Nitra : SPU, 2001, s. 13–18. ISBN 80-7137-936-0
- GRZNÁR, M. 2001. Konkurenčná schopnosť a reprodukcia fixného kapitálu v slovenskom agrárnom sektore. In: Ekonomika poľnohospodárstva, 2001, č. 2, s. 3–8.
- IŽÁKOVÁ, V. 2001. Konkurencieschopnosť slovenských podnikateľských subjektov PPoK na integrovanom európskom trhu. In: Teoretické a praktické prístupy k riešeniu podnikových kríz a k dosahovaniu podnikateľskej úspešnosti hospodárskych subjektov. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Nitra : SPU, 2001, s. 127–132. ISBN 80-7137-936-0
- JEŠKO, J. 2002. Situačná a výhľadová správa Mlieko. Bratislava : VUEPP, 2002. 18 s. ISBN 80-8058-248-3
- LUCAS, M. R.V. 1999. The direct and indirect economic impact of GATT agreement and new CAP Policies on the competitiveness of sheep production in the South of Portugal. In: Medit, 110, 1999, 1, p. 22–28.
- REPKA, I. 2002. Reštrukturalizácia výroby, spracovania a predaja kravského mlieka. In: Zborník vedeckých prác V. Nitra : SPU, 2002, s. 83–87. ISBN 80-7137-997-2

Kontaktná adresa:

Ing. Iveta Ubrežiová, CSc., Dr. Ing. Elena Horská, Katedra manažmentu a marketingu, Fakulta ekonomiky a manažmentu SPU, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, tel.: 037/65 08 167, e-mail: Iveta.Ubreziova@uniag.sk, Elena.Horska@uniag.sk